

Лис Ю.С

ЕКСПЕРТИЗА УМОВ ПРАЦІ – ПЕРЕДУМОВА БЕЗПЕКИ

Науково-технічний прогрес розширив можливості людини за рахунок удосконалення знарядь праці, однак техніка стала настільки складною, що стає важко ефективно й безпечно її використовувати. Міжнародні статистичні дані свідчать, що головним чинником нещасних випадків є не техніка, не організація праці, а сама людина, що працює. В 50-90% нещасних випадків та травматизму, в залежності від галузі, є доля провини постраждалого [1] .

У системі «людина-машина» людина стає найменш стабільним, змінним компонентом і на її поведінку впливає велика кількість зовнішніх та внутрішніх факторів. Перевага якоїсь групи факторів веде до помилкових дій. Основними причинами помилок, які призводять до травм, є: втома, хвороба, недоліки освіти та професійних навичок, погані взаємовідношення у колективі, погані умови праці, стрес, матеріальні та інше особисті турботи, невідповідність індивідуальних психічних характеристик вимогам виробничої діяльності, зниження професійних здібностей в екстремальних умовах після перенесеної небезпеки або травми, вплив зміни погоди [1]. Тому дослідження системи «людина-машина-середовище» має велике значення для безпеки та попередження травматизму.

Для безпечної праці, підвищення її ефективності й успішного розподілу кадрів необхідний професійний відбір, який базується на науково-обґрунтованих вимогах, що ставляться до людини різних професій [2]. Професійний відбір включає медичний, соціально-психологічний, освітній, психофізіологічний відбір. Існує судово-медична експертиза, судово-технічна експертиза в галузі охорони праці та безпеки життєдіяльності, електротехнічна, гірничотехнічна, пожежно-технічна експертиза та судово-ергономічна експертиза нещасних випадків в системі «людина-техніка-середовище» [3]. Атестація робочих місць дозволяє оцінити фактори виробничого середовища, фактори процесу праці, технічного рівня робочого місця, фактори травмобезпеки технічної документації. Експертиза ж функціонального стану людини-оператора перед початком та в процесі виконання професійних обов'язків незалежно від відповідальності дозволить зменшити людський чинник, ймовірність реалізації небезпеки та травмування в процесі діяльності. Визначення методів експертної оцінки

функціонального стану людини-оператора потребує додаткових наукових досліджень

Отже всі види експертиз дозволяють підвищити рівень безпеки на виробництві та зберегти здоров'я людини-оператора.

Література:

1. Шишков В.З., Тарадай В.И. Психология безопасности (учебное пособие).К.:НИНЦОП,1996.-62с.
2. Пістун І.П., Кельман І.І., Вільковський Є.К. Охорона праці (людський чинник). Навч.посібник. Львів:Афіша,2008.-304с.
3. Ашеро́в А.Т., Сабадаш В.В. Судебно-эргономическая экспертиза несчастных случаев в системах «человек-техника-среда».Харьков:УИПА,2008.-145с.